

Sygn. akt IV KK 374/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 stycznia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący)

SSN Rafał Malarski

SSA del. do SN Dariusz Kala (sprawozdawca)

Protokolant Dorota Szczerbiak

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Jerzego Engelkinga
w sprawie T. K.

ukaranego za wykroczenie z art. 86 § 1 kw. i art. 93 § 1 k.w.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 8 stycznia 2014 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść ukaranego

od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w J.

z dnia 26 sierpnia 2013 r.,

**uchyła zaskarżony wyrok nakazowy w części, w której nie
orzeczono w nim o obligatoryjnym środku karnym zakazu
prowadzenia pojazdów (art. 93 § 2 k.w.) i w tym zakresie
przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w J. do ponownego
rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego z dnia 26 sierpnia 2013 r. T. K. został uznany za winnego zarzucanych mu wykroczeń z art. 86 § 1 k.w. oraz z art. 93 § 1 k.w. i za to na podstawie art. 93 § 1 k.w. w zw. z art. 9 § 2 k.w. sąd skazał go na karę grzywny w kwocie 900 zł. Powyższym wyrokiem rozstrzygnięto także o kosztach sądowych.

Przedmiotowy wyrok nakazowy nie został zaskarżony przez żadnego z uczestników procesu i uprawomocnił się w sądzie pierwszej instancji.

Kasację od prawomocnego wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w J. z dnia 26 sierpnia 2013 r. – zaskarżając go w części dotyczącej orzeczenia o karze na niekorzyść ukaranego – wniósł Prokurator Generalny. Autor nadzwyczajnego środka zaskarżenia zarzucił w nim „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa materialnego, a mianowicie art. 93 § 2 k.w., polegające na zaniechaniu obligatoryjnego orzeczenia na podstawie tego przepisu środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów w sytuacji uznania obwinionego za winnego popełnienia wykroczenia określonego w art. 93 § 1 k.w.”

Odwołując się do tak sformułowanego zarzutu Prokurator Generalny wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego – wniesiona na niekorzyść ukaranego – okazała się zasadna w części wskazującej na zaistniałe rażące naruszenie przepisu prawa materialnego, mające istotny wpływ na treść wyroku. Trafny okazał się również wniosek o uchylenie zaskarżonego wyroku. Sąd Najwyższy, z przyczyn szerzej wskazanych w dalszych partiach uzasadnienia, nie znalazł jednak racji przemawiających za uchyleniem wyroku w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze, jak tego żądał autor kasacji (nie przywołując jednak argumentacji mającej wspierać taki właśnie zakres uchylenia). Ograniczył rozstrzygnięcie kasacyjne do uchylenia wyroku nakazowego jedynie w części, w której nie orzeczono w nim o obligatoryjnym środku karnym zakazu prowadzenia pojazdów oraz sformułował adekwatne do zakresu uchylenia rozstrzygnięcie następcze.

Sąd Rejonowy w J. w istocie dopuścił się rażącego naruszenia przepisu prawa materialnego (prawa wykroczeń), skoro wbrew treści art. 93 § 2 k.w. nie orzekł środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów mimo, że zgodnie z tym przepisem, w sytuacji skazania T. K. za wykroczenie z art. 93 § 1 k.w., orzeczenie tego środka było obligatoryjne.

Wskazane naruszenie przepisu prawa wykroczeń miało charakter rażący, a ponadto w sposób realny i istotny wpłynęło na treść wyroku. Wobec powyższego w niniejszej sprawie zaktualizowała się podstawa kasacyjna o jakiej stanowi art. 111 k.p.w.

W świetle powyższej argumentacji kasację Prokuratora Generalnego należało uznać co do zasady za trafną.

Jak już wyżej wskazano, Sąd Najwyższy uznał za możliwe i prawnie dopuszczalne uchylenie zaskarżonego wyroku jedynie w części, w której nie orzeczono w nim o obligatoryjnym środku karnym zakazu prowadzenia pojazdów (art. 93 § 2 k.w.) i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania sądowi *a quo*.

W uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 25.03.2010 r. (I KZP 36/09, OSNKW 2010, z. 5, poz. 40), przywołano argumenty na poparcie tezy, iż w postępowaniu kasacyjnym nie jest możliwe uchylenie orzeczenia wyłącznie w części, której orzeczenie to nie zawiera.

Po wydaniu tej uchwały zapadały w Sądzie Najwyższym wyroki zgodne z jej brzmieniem. Zapadały jednak także wyroki, w których w sytuacji analogicznej jak ta powstała w niniejszej sprawie ograniczano się do uchylenia zaskarżonego wyroku w części dotyczącej nieorzeczonego środka karnego o obligatoryjnym charakterze (wyrok z 20.01.2011 r., V KK 366/10, *Lex nr 736504*; wyrok z 3.12.2013 r., IV KK 302/13, niepublikowany). W uzasadnieniu wyroków z 20.01.2011 r. i z 3.12.2013 r. wyrażano pogląd, iż procesowo dopuszczalne jest wydanie takiego orzeczenia kasacyjnego, które ograniczać się będzie jedynie do uchylenia zaskarżonego rozstrzygnięcia w części obejmującej brakujący środek karny, jeśli tylko tego środka dotyczy uchybienie zaistniałe przed sądem pierwszej instancji. W powyższym wypadku nie jest potrzebne wykraczanie poza uchybienie podniesione w zarzucie kasacyjnym, którego dopuścił się sąd *meriti*.

W uzasadnieniu powyższych wyroków Sądu Najwyższego podnoszono także to, że taki zakres uchylenia pozwala na uniknięcie konsekwencji w postaci ustania wykonywania kary (art. 538 § 1 k.p.k.), która została prawomocnie orzeczona, zaś nie doszło w tej sferze do żadnego rażącego naruszenia prawa mogącego mieć istotny wpływ na treść wyroku (zob. też H. Gradzik, Zdanie odrębne do uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 25.03.2010 r., I KZP 36/09, OSNKW 2010, z. 5, poz. 40).

Sąd Najwyższy w niniejszym składzie, akceptując argumenty przytoczone w powyższym akapicie zauważa również i to, że brak rozstrzygnięcia określonej kwestii w pewnych wypadkach może i powinien być traktowany jako negatywne rozstrzygnięcie tej kwestii, a wobec tego istnieje przy takim ujęciu zagadnienia substrat zaskarżenia kasacyjnego (zob. S. Steinborn, Prawomocność części orzeczenia w procesie karnym, Warszawa 2011, s. 542 – 550). Ze wskazaną sytuacją mamy do czynienia w szczególności wówczas, gdy sąd nie orzeknie obligatoryjnego w realiach danej sprawy środka karnego.

W niniejszym postępowaniu nie można mieć jakichkolwiek zastrzeżeń na płaszczyźnie art. 111 k.p.w. do wymierzonej obwinionemu kary grzywny. Brak też w tej sprawie stanów z art. 439 k.p.k. i art. 455 k.p.k. (art. 536 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.w.). Jedyne problemy sprowadza się do tego, że nie orzeczono obligatoryjnego środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów o jakim stanowi art. 93 § 2 k.w. i tylko w tej części zaskarżony wyrok nakazowy jest nieprawidłowy, czego nie kwestionuje autor kasacji. Wobec tego należało szukać możliwości wydania takiego rozstrzygnięcia kasacyjnego, które honorując prawomocne elementy wyroku nie dotknięte wadliwością (wina, kara), umożliwi przywrócenie stanu zgodnego z prawem w zakresie tego elementu, który dotknięty został ową wadliwością (środek karny). Finalnie więc rozstrzygnięto jak w sentencji wyroku Sądu Najwyższego.

Wydaniu przez Sąd Najwyższy orzeczenia kasacyjnego nie stała na przeszkodzie treść art. 110 § 2 k.p.w. Przepis ten zakazuje uwzględnienia kasacji na niekorzyść ukaranego wniesionej po upływie 3 miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia. W niniejszej sprawie termin ten nie został przekroczony.

W toku dalszego postępowania Sąd Rejonowy orzeknie o przedmiocie procesu w zakresie w jakim przekazano mu sprawę do ponownego rozpoznania.

Na zakończenie trzeba jeszcze nadmienić, że uwzględniając treść sentencji wyroku Sądu Najwyższego, nie było podstaw do zamieszczania w tym wyroku rozstrzygnięcia o kosztach sądowych. Tego rodzaju rozstrzygnięcie zamieszcza się jedynie w wyroku kończącym postępowanie (art. 119 k.p.w. w zw. z art. 626 § 1 k.p.k.). Takiej cechy nie ma wyrok Sądu Najwyższego uchylający zaskarżone orzeczenie i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania. Jedynie dla porządku, w perspektywie przyszłego orzeczenia o kosztach sądowych trzeba więc nadmienić, że wydatki poniesione przez sąd, związane z rozpoznaniem kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego, ponosi Skarb Państwa (art. 119 k.p.w. w zw. z art. 638 k.p.k.).